

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1938 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om skattefrihet för vissa gåvor till luftvärnet m. m.
(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 94 i första kammaren av herr *Domö* m. fl. och nr 188 i andra kammaren av herr *Bagge* m. fl., har hemställts,

»att riksdagen måtte besluta:

dels sådana ändringar av kungl. förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva, att gåva, som lämnas för luftvärnet till försvarsförening, undantages från skatt enligt nämnda förordning,

dels sådana ändringar av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärnet till staten eller till försvarsförening, fritages från skatt till stat och kommun för så stor del av sin inkomst, som svarar mot gåvans storlek,

dels ock sådana ändringar av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att försvarsförening undantages från skyldighet att erlägga skatt till stat och kommun för sin inkomst».

Slutligen har hemställts, att vederbörande utskott ville utarbeta förslag till erforderliga författningsändringar i förutberörda ämnen.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionärernas förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen nr 94 i första kammaren.

Enligt bestämmelserna i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva (arvsskatteförordningen) är gåva, som till värdet överstiger 3,000 kronor, i allmänhet underkastad gåvoskatt. Skattskyldigheten åligger gåvans mottagare. Då gåva gives till staten, utgår icke någon skatt. Detsamma gäller, då staten mottager en donation, som givits genom testamente.

Andra svenska juridiska personer än staten äro däremot i princip underkastade gåvoskatt (31 § arvsskatteförordningen). Härifrån göres emellertid vittgående undantag (32 § arvsskatteförordningen). Sålunda frikallas från gåvoskatt bland annat föreningar och andra sammanslutningar, som, utan att hava till ändamål att genom ekonomisk verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, fullfölja övervägande religiösa, välgörande, politiska, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften

eller avse att främja handel, industri eller övriga näringar inom landet. Nämnade rättssubjekt äro ej frikallade från arvsskatt. För egendom, som på grund av testamente tillfaller nämnda juridiska personer, skall arvsskatt utgå enligt klass II eller III uti den i 19 § arvsskatteförfordningen intagna tariffen.

Enligt 53 § 1 mom. kommunalskattelagen äro, med undantag för vissa i 1 mom. d) angivna juridiska personer, varom nu ej är fråga, samfund, stiftelser, verk, inrättningar och andra inländska juridiska personer skattskyldiga till kommun för all inkomst. Jämlikt 6 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äro nämnda rättssubjekt jämväl skattskyldiga till staten för all inkomst.

Enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt gäller vidare, att skattskyldig vid beräkning av sin inkomst icke äger verkställa avdrag för vad den skattskyldige i annan form än som periodiskt understöd utgivit såsom gåva.

I motionerna har bland annat framhållits, att civila luftskyddsutredningen i ett den 21 december 1936 avgivet betänkande (Statens offentliga utredningar 1936: 57) uttalat sig angående behovet av civila luftskyddsåtgärder och därvid såsom en viktig omständighet framhållit, att tillgången å luftvärnsmateriel efter den vid 1936 års riksdag beslutade försvarsreformen alltjämt komme att bliva så knapp, att rikets större städer, utom Stockholm, samt de viktigaste industrianläggningarna och kraftverken icke kunde påräkna skydd av luftvärn. I anslutning härtill hade utredningen bland annat anfört att, då staten enligt den antagna försvarsordningen icke ens tillnärmelsevis kunde tillgodose industriens behov av luftvärn, i den offentliga diskussionen om industriskyddet föreslagits, att större industrier själva skulle bekosta erforderligt luftvärn. Detta hade förutsetts kunna ske på det sätt, att vederbörande industriföretag skänkte materielen till staten med vissa villkor om materielens användning.

Motionärerna hava vidare framhållit, att under den senaste tiden hade i olika delar av landet igångsatts undersökningar i syfte att utröna möjligheten av att på frivillighetens väg anskaffa luftvärnsmateriel till skydd av städer och industrisamhällen. Med hänsyn till frågans stora betydelse ur riksförsvarets synpunkt hade ifrågasatts, att staten bland annat genom skattelindringar skulle uppmuntra företag och enskilda medborgare till att lämna bidrag för nu ifrågavarande ändamål. Frågan härom hade varit föremål för närmare undersökning av de sakkunniga, som inom försvarsdepartementet biträtt med utredning rörande frågan om förutsättningarna för emottagande från statens sida av på frivillighetens väg anskaffad luftvärnsmateriel. I ett av nämnda sakkunniga den 16 april 1937 avgivet betänkande (Statens offentliga utredningar 1937: 17) hade såsom en lämplig åtgärd för uppmuntran till gåvor för det lokala luftvärnet förordats frihet från skatt till stat och kommun för så stor del av givarens inkomst, som svarade mot gåvan. Då fråga vore om bidrag till ett ändamål, som obestriddigen vore en statlig

uppgift, ansåge motionärerna, att inga principiella betänkligheter kunde resas mot den lösning av frågan, som de sakkunniga föreslagit. De sakkunniga hade vidare funnit det vara i princip riktigt, att gåvor av nu ifrågavarande slag borde vara undantagna från arvs- och gåvoskatt. Då sådan skattefrihet redan ansetts föreligga enligt gällande bestämmelser, hade de sakkunniga icke funnit ändring av bestämmelserna vara erforderlig. Motionärerna hava härutinnan anfört, att det kunde antagas, att olika meningar vore rådande rörande tolkningen av ifrågavarande bestämmelser. Då det vore av vikt, att tillämpningen av bestämmelserna bleve fullt enhetlig över hela landet, vore önskvärdt, att i arvsskatteförordningen infördes uttryckliga föreskrifter, varav framginge, att frihet från arvs- och gåvoskatt i nu förevarande fall föreläge.

Slutligen hava motionärerna framhållit, att det kunde ifrågasättas, huruvida försvarsföreningar enligt gällande bestämmelser vore undantagna från skattskyldighet för inkomst. Med hänsyn till dessa föreningars samhällsgagneliga verksamhet syntes rimligt, att föreningarna befriades från skyldighet att erlägga skatt till stat och kommun för sin inkomst. Även härutinnan torde vara nödvändigt, att ändringar vidtoges i skatteförfattningarna.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit yttranden i anledning av motionerna av kammarrätten, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län.

Av de hörda myndigheterna har allenast *överståthållarämbetet* hemställt, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. *Länsstyrelserna* däremot hava förordat bifall till de i motionerna framlagda förslagen.

Överståthållarämbetet har beträffande förslaget om skattefrihet för gåva, som för luftvärnet lämnas till försvarsförening, framhållit att, då gåva för egentliga försvarsändamål enligt gängse praxis redan nu vore skattefri, en författningsbestämmelse av i motionerna avsett innehåll i sak vore onödig. Förslaget att skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärnet till staten eller till försvarsförening, skulle fritagas från skatt till stat och kommun för så stor del av sin inkomst, som svarade mot gåvans storlek, syntes ämbetet innebära ett allvarligt avsteg från gällande beskattningsprinciper. Om en sådan bestämmelse infördes, skulle med lika fog kunna resas krav på motsvarande skattebefrielse för den, som skänkte medel till kulturella och sociala ändamål av olika slag. Resultatet härav skulle åtminstone i vissa kommuner kunna bliva ett ej obetydligt försvagande av skatteunderlaget. Härtill komme, att verkningarna av en dylik skattelindring skulle komma att visa sig högst olika beroende på givarens inkomst- och förmögenhetsförhållanden. I sak innebure förslaget, att samtidigt med givaren finge staten och kommunerna lämna bidrag till luftvärnsändamål med de belopp, som motsvarade den föreslagna skattelindringen. Den tvångsbeskattning av kommunerna, som på detta sätt uppkomme, funne *överståthållarämbetet* innebära en för svenska förhållanden så främmande åtgärd, att ämbetet bestämt avstyrkte vidtagande av en sådan åtgärd.

Av länsstyrelsernas yttranden må återgivas följande.

Länsstyrelsen i *Västernorrlands län* har, med hänsyn till vikten att skyndsamt få till stånd ett starkt luftförsvar och då de av motionärerna föreslagna skattelättnaderna otvivelaktigt genom sin psykologiska inverkan komme att uppmuntra till gåvor av nu ifrågavarande slag, förklarar sig icke hava något att i sak erinra mot de av motionärerna i sådant syfte föreslagna ändringarna i gällande skatteförfattningar.

Länsstyrelsen i *Norrbottnens län* anför:

Otvivelaktigt föreligger stort behov av luftvärnsmateriel till skydd mot luftangrepp på en hel del inom länet förefintliga större och för hela statshushållningen viktiga industrier, såsom malmfälten i Kiruna och Malmberget med utlastningsanläggningar i Luleå samt en hel del sågverk och pappersmassefabriker på spridda ställen vid kusten. Då det är att förutse, att staten själv icke åtminstone inom de närmaste åren förmår att tillgodose dessa industriers behov av luftvärn, är det nödvändigt att söka på frivillighetens väg anskaffa åtminstone den första uppsättningen av sådan materiel. För att uppmuntra till sådan enskild offervillighet måste det enligt länsstyrelsens förmenande vara av största värde, om den i motionerna avsedda skattelättnaden komme till stånd.

Det kan visserligen invändas att vid bifall till motionerna i vad de avse rätt för skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärnet, att vid sin taxering fritagas från skatt för så stor del av sin inkomst, som svarar mot gåvans storlek, det ej blir blott staten utan även vederbörande kommun, som kommer att lida minskning i påräknade skatter, men då en gåvogivare i regel får antagas vara skattskyldig i den kommun, till vilkens förmån han gör sin donation, och kommunen själv har det allra största intresse av nödigt skydd mot luftangrepp på industrier inom dess område, hysar länsstyrelsen inga betänkligheter mot beviljandet av en sådan utsträckt skattefrihet.

Beträffande förslaget, att skatt för gåva, som för luftvärnet lämnas till försvarsförening, icke skall utgå, har *kammarrätten* i fråga om behovet av ändrade bestämmelser i detta avseende uttalat, att det vore tveksamt, huruvida enligt gällande lagstiftning skattefrihet för gåva tillkomme en försvarsförening. Då de gåvomedel, som på frivillighetens väg komma att för luftvärnet överlämnas till försvarsförening, äro avsedda att användas för tillgodoseende av ett rent statligt ändamål, anser *kammarrätten* denna omständighet i och för sig utgöra tillräckligt skäl för att skatt å dylika gåvor i likhet med gåvor till staten icke skall utgå. Ehuru med hänsyn härtill något behov av ändrad lagstiftning i förevarande hänseende knappast synes föreligga, finner *kammarrätten* dock till undvikande av all tvekan vid rättstillämpningen ett sådant tillägg till arvs- och gåvoskatteförordningen, som av motionärerna ifrågasatts, vara att förorda. Nämda tillägg bör därvid avfattas så, att jämväl beträffande egendom, som på grund av testamente tillfaller försvarsförening att användas till luftvärnet, frihet från skatt blir tydligt medgiven.

Vad angår förslaget om sådan ändring av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att försvarsföreningar skola undantagas från skyldighet att erlägga skatt till stat och kommun för sin inkomst, anför *kammarrätten* följande:

Frågan om dylika föreningsars skattskyldighet torde endast i ett fåtal fall hava varit föremål för prövning av högsta instans. Sälunda hava Allmänna försvarsföreningen och Sveriges flotta, förening för sjövärn och sjöfart förklarats skattskyldiga för inkomst av kapital och förmögenhet (Regeringsrättens årsbok 1916 Fi not. 149 och 1928 Fi not. 396). Däremot har föreningen Stockholms fasta försvar — som enligt stadgarna har till ändamål att bestrida kostnaderna för anläggningar tillhörande försvarsanordningarna omkring Stockholm, vilket sker därigenom, att föreningen årligen till Kungl. Maj:t såsom gåva överlämnar ett såsom behöfligt för årets befästningsarbeten beräknat belopp — för visst år frikallats från skattskyldighet (Regeringsrättens årsbok 1913 ref. 84). Genom ett av kammarrätten den 21 januari 1934 meddelat utslag har vidare Sveriges Landstormsförenings Centralförbund ansetts icke skola beskattas för inkomst och förmögenhet.

Av det anförda torde framgå, att rättstillämpningen beträffande försvarsföreningsars skyldighet att erlagga inkomstskatt varit vacklande. Enligt kammarrättens förmenande synes även kunna ifrågasättas, huruvida försvarsföreningar i allmänhet kunna anses befrämja sådana syften, att de äro förtjänta av en dylik skatteprivilegierad ställning. Försvarsföreningar torde fast hellre få anses hänförliga till de i 53 § 1 mom. e) kommunalskattelagen och 6 § 1 mom. b) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt omförmälda rättssubjekt, som äro skattskyldiga till stat och kommun för all inkomst. Försvarsföreningar lära på grund härav vara skattskyldiga även för förmögenhet.

Då motionärerna föreslagit skattefrihet vid inkomsttaxering för försvarsföreningar, torde det huvudsakligaste syftet få anses hava varit att åvägbringa dylik frihet för försvarsföreningar dels i avseende å medel, som i annan form än genom gåva eller på grund av testamente kunna komma att tillföras dylik förening i uppenbart ändamål att användas till befrämjande av luftvärnet, samt dels beträffande ränteinkomster härflytande av medel, vilka för sagda ändamål på ena eller andra sättet av föreningen förvärvas. Då medlen äro avsedda att överlämnas till staten, kan det sättas i fråga, om enligt gällande skattelagstiftning dessa intäkter med hänsyn till sin användning skola anses utgöra för föreningen skattepliktig inkomst. Man synes snarare hava anledning antaga, att skattskyldighet icke åvilar försvarsförening för dylika inkomster. Till undvikande av oklarhet härutinnan anser sig kammarrätten emellertid böra förorda bifall till motionärernas förslag i förevarande avseende så till vida, att skattefrihet uttryckligen tillerkännes försvarsförening beträffande medel avsedda att användas för luftvärnet.

Motionärerna hava icke föreslagit sådan ändring av förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att försvarsförening befrias från förmögenhetsskatt å gåvomedel, som för luftvärnet donerats till försvarsförening. Då samma skäl, som tala för frihet från statsskatt å ränteinkomst å dylika gåvomedel, kunna åberopas till stöd för frihet från förmögenhetsskatt, torde sådant tillägg i nämnda förordning böra göras, att skattefrihet även i berörda hänseende medges försvarsförening.

Beträffande förslaget, att skattskyldig, som för luftvärnet lämnar gåva till staten eller till försvarsförening, skall fritagas från skattskyldighet till stat och kommun för så stor del av sin inkomst, som motsvarar gåvans storlek, har *kammarrätten* anförut följande:

Ehuru kammarrätten icke betvivlar, att en dylik åtgärd skulle vara till gagn för luftvärnet genom att stimulera till ett frivilligt lämnande av större eller

mindre gåvor till anordnande av detsamma, känner sig dock kammarrätten tveksam om lämpligheten av att slå in på en sådan väg, särskilt då det gäller den kommunala beskattningen.

Det skäl, som talar för en författningsändring i förevarande avseende, skulle, såvitt angår statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, kunna uttryckas så, att staten icke bör uttaga skatt å sådan den skattskyldiges inkomst, som denne frivilligt disponerar för direkta statsändamål. Att en dylik skattelättnad skulle, såsom förut framhållits, uppmuntra till frivilliga gåvor för anskaffande av luftvärnsmateriel samt egga till större frikostighet vid bestämmandet av gåvornas storlek, förefaller icke osannolikt. Det måste sålunda antagas, att staten härigenom skulle tillföras icke oansenliga belopp i form av gåvomedel till luftvärnets fromma, medan staten å andra sidan genom den föreslagna skattelättnaden troligen icke skulle åsamkas någon nämnvärd minskning i skatteinkomster. Ehuru väl principiella skäl kunna anses tala emot införandet i skattelagstiftningen av en sådan för densamma hittills ganska främmande princip, som den ifrågasatta bestämmelsen onekligen skulle innebära, vill det dock synas, som om den ekonomiska nytta, statsmakterna kunde förväntas draga härav, skulle bliva så pass betydande, att en dylik skattefrihet bör, såvitt angår skatt till staten, medgivas.

Mera tveksamt synes vara, om så bör ske även beträffande den kommunala beskattningen. Luftvärnet utgör i likhet med försvaret i övrigt a priori en rent statlig uppgift, varmed kommuner och enskilda subjekt, vare sig fysiska eller juridiska personer, sedan gammalt ansetts icke äga taga någon befattning. Då de på grund härav icke kunna anses skyldiga att i första hand ikläda sig några utgifter för luftvärnet, måste den föreslagna skattelättnaden i fråga om den kommunala skatten väcka betänkligheter. Kammarrätten vill erinra om att under senare år från olika håll framförts önskemål om ett avlyftande från det kommunala skatteunderlaget till det statliga av större och mindre utgiftskomplex. Ett medgivande av skattelättnad i förevarande hänseende vid den kommunala beskattningen måste realiter anses innebära en indirekt överflyttning av utgifterna för vissa staten åvilande försvarsutgifter å primärkommunen genom minskande av kommunens skatteunderlag och går således stick i stäv mot nämnda önskemål. Härtill kommer även den nackdelen, att ett medgivande av skattelättnad vid den kommunala beskattningen med därav följande nedgång av det kommunala skatteunderlaget antagligen skulle förorsaka de minst bärkraftiga skattedragarna inom en kommun en i viss mån ökad skattebörd. Å andra sidan kan det emellertid icke förnekas, att vissa skäl tala för en skattelättnad jämväl i kommunalt hänseende. Enligt de sakkunniga skulle det mest aktuella behovet av luftvärn föreligga för rikets större städer och industrisamhällen. Det största intresset för tillskapande av ett lokalt luftvärn måste då uppenbarligen antagas vara för handen hos husägare och industriföretag men jämväl hos andra samhällsmedborgare, enär även dessa såväl för sin försörjning som för sin trygghet i övrigt givetvis äro intresserade av att ett företag eller att samhället såsom sådant i händelse av krigsfara kan skyddas mot de skadegörande verknin-garna av ett luftangrepp. Ur denna synpunkt förefaller det icke obilligt att även andra inkomstagare än fastighets- och industriägare i vissa fall få för egen del genom en något ökad skattebörd lämna sitt bidrag till en för dem och hela samhället gagnelig sak. Kammarrätten anser sig därför kunna ansluta sig till den av motionärerna uttalade uppfattningen, att en dylik skattelättnad jämväl bör beredas vid den kommunala beskattningen, detta så mycket mera som den uppmuntran, man velat bereda eventuella givare, understundom icke skulle bliva så särdeles stor, därest skattefrihet medgäves allenast vid den statliga taxeringen.

Det kan ifrågasättas, huruvida de nu föreslagna särbestämmelserna om skattelättnad äro av sådant slag, att de, för den händelse de vinna statsmakternas gillande, böra definitivt införlivas med gällande skattelagstiftning. Snarare synas dessa stadganden såsom varande av mera provisorisk natur — tillkomna för att tillgodose det måhända endast för närvarande aktuella behovet av luftvärnsmateriels anskaffande — böra gälla allenast för en kortare tidsperiod. Då härtill kommer, att det i saknad av kännedom om antalet och storleken av eventuella gåvor icke kan överblickas, huru de förordade ändringarna komma att verka i skatteavseende, synes försiktigheten bjuda, att tiden för den nu föreslagna skattelättnaden begränsas till att avse en viss tid t. ex. fem år.

Motionärerna hava icke antytt, huru de tänkt sig att den partiella skattefriheten för inkomst till belopp, motsvarande gåvans storlek, skall komma till uttryck i självdeklarationen. Då de åsyftat en allmän uppmuntran från statsmakternas sida i form av skattelindring, hava de tydligen förutsatt, att alla och envar, som skänkte bidrag till luftvärdet, skulle komma i åtnjutande av denna skattelättnad. I sådant fall skulle denna förmån kunna få tillgodonjutas av givare i form av ett allmänt avdrag, som, utan att den nu föreskrivna deklara-tionsblanketten behöfve ändras, förslagsvis kunde införas under rubriken »Periodiskt understöd o. d.».

Kammarrätten får sålunda i likhet med motionärerna förorda, att sådan ändring vidtages i kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärdet till staten eller till försvarsförening, fritages från skatt till stat och kommun för så stor del av sin inkomst, som svarar mot gåvans storlek.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår, att bristen å luftvärnsmateriel för rikets större städer och för de viktigaste industrianläggningarna ansetts utgöra en allvarlig olägenhet i händelse av krigsfara. I syfte att undanröja denna olägenhet har under den senaste tiden i samband med utredningar på försvarsväsendets område föreslagits, att på frivillighetens väg skulle anskaffas luftvärnsmateriel för dylika städer och anläggningar, vilken materiel skulle skänkas till staten, samt att staten genom bland annat skattelättnader skulle uppmuntra företag och enskilda medborgare till att lämna bidrag för detta ändamål. I anslutning härtill ha i de föreliggande motionerna framlagts förslag om skattelättnader för gåvor till det lokala luftvärdet. Dessa förslag innebära, att skatt enligt arvsskatteförordningen icke skall utgå för gåva, som för luftvärdet lämnas till försvarsförening, att dylika föreningar skola fritagas från skattskyldighet för sin inkomst till stat och kommun, samt att skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärdet till staten eller till försvarsförening, skall fritagas från skatt till stat och kommun för så stor del av sin inkomst, som svarar mot gåvans storlek.

Vad först angår det sistnämnda förslaget får utskottet anföra följande. Luftvärn för en viss ort är givetvis till stort gagn för de personer, som äro bosatta på orten eller där ha sin anställning. I likhet med försvaret i övrigt utgör luftvärdet en rent statlig uppgift, varmed kommuner icke äga taga någon befattning. På sätt kammarrätten framhållit, skulle motionärernas förslag om skattelättnad enligt kommunalskattelagen innebära en indirekt överflyttning av kostnaderna för vissa staten åvilande uppgifter å primärkom-

Utskottet.

munen genom minskning av dess skatteunderlag. En sådan minskning är ägnad att öka skattebördan för de skattskyldiga inom kommunen. Med hänsyn till det anförda finner utskottet det vara betänkligt att medgiva skattelättnad i nu förevarande hänseende vid taxering till kommunal inkomstskatt och utskottet kan därför icke förorda bifall till motionärernas förslag härutinnan.

Beträffande den föreslagna skattelättnaden vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt anser utskottet det under vissa förhållanden vara motiverat, att staten icke uttager skatt å sådan den skattskyldiges inkomst, som denne frivilligt ställer till förfogande för ett direkt statsändamål, som av statsmakterna prövas vara av utomordentlig vikt. En sådan lättnad i den statliga beskattningen skulle i förevarande fall med sannolikhet uppmuntra företag och enskilda medborgare att lämna bidrag till anskaffning av luftvärnsmateriel till sådana orter, som genom statsmakternas försorg icke kunna påräkna tillräckligt skydd av luftvärn men som likväl få anses vara i behov av dylikt skydd. Genom en reform av föreslagen beskaffenhet torde kunna förväntas, att staten kommer att tillföras värdefullt materiel för luftväret eller gåvomedel för inköp av dylik materiel med mera utan att staten likväl kommer att åsamkas någon mera betydande minskning i skatteunderlaget. På grund härav finner utskottet skäl tala för bifall till motionärernas ifrågasvarande förslag, såvitt angår taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Utskottet finner det emellertid vara angeläget framhålla, att en bestämmelse av förevarande beskaffenhet innebär en uppenbar avvikelse från de principer, som ligga till grund för gällande skattelagstiftning. I följd härav och då insamling av medel på frivillighetens väg till anordnande av lokala luftvärn av allt att döma kommer att äga rum allenast under en begränsad tid, anser utskottet det icke vara tillrådligt att införa en föreskrift av sådan extra ordinär natur i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och därigenom giva bestämmelsen giltighet av mera varaktig beskaffenhet. Utskottet finner därför lämpligt, att bestämmelser om skattelättnaden meddelas i en särskild förordning med giltighet under viss tid. I sin hemställan framlägger utskottet förslag till sådan förordning.

Utskottet får härefter lämna en närmare redogörelse för innebörden av detta författningsförslag.

Beträffande frågan, huruvida allenast rörelseidkare och fastighetsägare eller alla skattskyldiga, som lämna gåvor till luftväret, böra komma i åtnjutande av den av utskottet föreslagna skattelättnaden, har det visserligen synts utskottet antagligt, att dylika gåvor i första hand komma att givas av rörelseidkare och ägare av fastighet, men sannolikt kunna jämväl andra skattskyldiga visa sig vara villiga att lämna bidrag till det lokala luftväret. Utskottet finner det vara skäligt, att alla skattskyldiga, vilka lämna sådana gåvor, erhålla samma förmån i beskattningshänseende.

Den föreslagna skattelättnaden finner utskottet böra omfatta gåvor till luftväret, vilka lämnas direkt till staten eller till en försvarsförening. I det föregående har utskottet närmast berört gåvor, avsedda för anskaffning av luft-

värnsmateriel. Enligt vad utskottet inhämtat, ombesörjes utbildningen av sådan personal, som är avsedd att i krigstid bemanna här ifrågavarande luftvärnsmateriel, för närvarande av de statsunderstödda landstormsorganisationerna. För utskottet har emellertid uppgivits, att även andra, med dessa organisationer likställda sammanslutningar, exempelvis luftvärnsföreningarna, komma att i samarbete med de militära myndigheterna handhava den frivilliga utbildningen av nämnda personal. Då det torde kunna förväntas, att bidrag jämväl komma att lämnas till bestridande av de med denna utbildning förenade kostnaderna, finner utskottet, att den avsedda skattelättnaden bör gälla även i fråga om gåvor, som lämnas till sådant ändamål.

På sätt kammarrätten anfört föreligger för närvarande tveksamhet om, vilka slags sammanslutningar som enligt gällande praxis äro att hänföra till försvarsförening. Till förhindrande av att förmånen kommer att åtnjutas för gåvor till föreningar, som kunna nyttja gåvorna för ändamål, som av statsmakterna icke godkänts, har utskottet funnit det vara nödvändigt att i författningen angiva, vad som avses med försvarsförening. I 2 § av författningsförslaget har därför upptagits en föreskrift, att med försvarsförening skall förstås stiftelse eller sammanslutning, som samverkar med militär myndighet för stärkande av rikets försvar. Enligt den av utskottet föreslagna definitionen å försvarsförening skall för en sådan förening vara av grundläggande betydelse icke dess syfte enligt stadgarna utan den verksamhet, föreningen faktiskt bedriver. Detta innebär sålunda att, om exempelvis en luftskyddsförening under samverkan med militär myndighet igångsatt insamling av medel för luftvärnet i och för stärkande av rikets försvar, sistnämnda förening i nu förevarande avseende skall anses hänförlig till försvarsförening.

I likhet med kammarrätten finner utskottet den partiella skattefrihet för inkomst till belopp, motsvarande gåvans storlek, som givaren i förevarande fall skall få tillgodonjuta vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, böra beredas den skattskyldige i form av allmänt avdrag. Ändring av blanketten till allmän självdeklaration synes i anledning härav ej vara erforderlig. Å blanketten torde avdraget lämpligen kunna upptagas under rubriken »periodiskt understöd». Såsom villkor för åtnjutande av ifrågavarande avdrag har i den föreslagna förordningen stadgats, att skattskyldig i deklARATIONEN skall lämna uppgift å gåvotagarens namn och adress.

I syfte att bereda beskattningsmyndigheterna möjlighet att, där så befinnes erforderligt, verkställa kontroll beträffande riktigheten av i deklARATIONEN yrkat avdrag av ifrågavarande beskaffenhet, har vidare i författningsförslaget införts en föreskrift om skyldighet för styrelse för försvarsförening att efter anmaning lämna uppgift om storleken av gåva, som föreningen från namngiven skattskyldig emottagit. En motsvarande bestämmelse har utskottet icke ansett vara behövlig i fråga om gåvor, som lämnas direkt till staten. Redan på grund av gällande bestämmelser torde nämligen den statliga myndighet, som mottagit gåvan, vid förfrågan av beskattningsmyndigheterna komma att tillställa dem de uppgifter, som i förevarande hänseende kunna vara erforderliga.

Såsom förut framhållits, torde av allt att döma insamling av medel för luftvärnet komma att äga rum allenast under en begränsad tid. Under huru lång tid insamlingarna komma att pågå, är för närvarande svårt att säga. Det torde kunna antagas, att åtskilliga gåvogivare i stället för engångsbelopp önska lämna bidragen under ett antal år. Utskottet har med beaktande härav funnit lämpligt föreslå, att bestämmelserna om ifrågavarande skattelättnad skola gälla för tre år. Då under innevarande år igångsatts insamlingar till luftvärn å ett flertal orter, finner utskottet billighetsskäl tala för, att ifrågavarande förmån bör få tillgodonjutas jämväl av sådana skattskyldiga, som redan under innevarande år lämnat eller komma att lämna gåvor till luftvärnet. Uti 1 § av författningsförslaget har införts uttrycklig föreskrift härom.

Förslaget, att gåvogivare till luftvärnet skola vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt få tillgodonjuta avdrag för gåvans belopp i form av allmänt avdrag, innebär, att skattelättnad kommer att beredas givarna icke blott i fråga om statsbeskattningen utan även i viss mån beträffande den kommunala beskattningen. Utskottet åsyftar härvid det förhållandet, att det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara beloppet ligger till grund för beräkningen icke blott av statliga skatter utan jämväl av den kommunala progressivskatten. Med hänsyn till de betänkligheter, utskottet i det föregående anfört mot införande av en bestämmelse om skattelättnad i nu förevarande hänseende vid taxeringen till kommunal inkomststat, skulle möjligen kunna ifrågasättas införande av en undantagsbestämmelse ifråga om den kommunala progressivskatten. Då emellertid kommunernas inkomst av sistnämnda skatt i följd av den nu föreslagna bestämmelsen knappast torde komma att i nämnvärd grad minskas, har utskottet ansett sig icke böra framlägga förslag om en sådan undantagsbestämmelse, som nyss nämnts. Utskottet får i detta sammanhang framhålla att, därest av Kungl. Maj:t i proposition nr 258 till årets riksdag framlagt förslag om den kommunala progressivskattens upphörande från och med den 1 januari 1939 skulle komma att vinna riksdagens bifall, utskottets förevarande förslag icke kommer att hava någon inverkan på den kommunala beskattningen.

Beträffande motionärernas förslag, att gåva, som för luftvärnet lämnas till försvarsförening, skall undantagas från arvs- och gåvoskatt, får utskottet anföra följande. Såsom förut framhållits, äro de gåvomedel, som givas för luftvärnet till en försvarsförening under förut angivna förutsättningar, avsedda att användas för tillgodoseende av ett rent statligt ändamål. Denna omständighet torde få anses utgöra ett vägande skäl för att skatt å dylika gåvor, i likhet med vad som gäller om gåvor direkt till staten, icke bör utgå. Såvitt utskottet har sig bekant, har vid tillämpning av gällande bestämmelser gåvor för luftvärnet, vilka skänkts till en försvarsförening av nu ifrågavarande natur, exempelvis föreningen Stockholms fasta försvar, icke belagts med gåvoskatt. Då utskottet icke har anledning antaga, att praxis på detta område skall komma att undergå någon ändring, finner utskottet icke skäl tillstyrka bifall till motionärernas förslag i denna del. I fråga om

donationer, som genom testamente tillfalla en försvarsförening, torde ock kunna förväntas att, därest av testamentet framgår att gåvan skall överlämnas till staten, skyldighet att erlægga arvsskatt ej kommer att inträda. Med hänsyn härtill och då dylika fall torde bliva mera sällan förekommande, anser sig utskottet sakna anledning föreslå någon ändring i gällande bestämmelser i ämnet.

Vad slutligen angår motionärernas förslag, att försvarsföreningar skola fritagas från skattskyldighet för sin inkomst till stat och kommun, torde härmed åsyftas skattefrihet dels för sådana till föreningarna skänkta medel, som äro avsedda för luftvärnet men som ännu ej överlämnats till staten, dels ock för ränteinkomst härfluten av dylika medel. På sätt framgår av kammarrättens yttrande har föreningen Stockholms fasta försvar för visst år frikallats från skattskyldighet, och Sveriges landstormsföreningars centralförbund har av kammarrätten förklarats icke skola beskattas för inkomst och förmögenhet. Då det torde kunna antagas, att nu ifrågavarande försvarsföreningar av beskattningsmyndigheterna komma att likställas med nämnda båda sammanslutningar samt i beskattningshänseende behandlas på samma sätt som dessa, anser sig utskottet i frågans nuvarande läge icke ha anledning föreslå någon åtgärd i följd av motionärernas förslag i nu berörda hänseende.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med anledning av de likalydande motionerna I: 94 av herr Domö m. fl. och II: 188 av herr Bagge m. fl., i vad motionerna avse sådan ändring av förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärnet till staten eller till försvarsförening, skall fritagas från skatt till staten för så stor del av sin inkomst, som svarar mot gåvans storlek, för sin del antaga följande

Förslag

till

förordning om rätt att vid taxering åren 1939—1941 enligt förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för belopp som utgivits såsom gåva för luftvärnet.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Skattskyldig, som under något beskattningsår, för vilket taxering verkställes åren 1939—1941, till staten eller försvarsförening lämnat gåva för luftvärnet, äger att vid taxe-

Bevillningsutskottets betänkande Nr 20.

ring enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhets- skatt jämte avdrag som avses i 4 § nämnda förordning från sammanlagda beloppet av sina inkomster från olika förvärvskällor åtnjuta avdrag med belopp motsvarande vad han under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva.

2 §.

Med försvarsförening enligt denna förordning avses stiftelse eller sammanslutning, som samverkar med militär myndighet för stärkande av rikets försvar.

3 §.

Vid yrkande i allmän självdeklaration om avdrag enligt 1 § skall gåvotagarens fullständiga namn och adress uppgivas.

4 §.

Styrelse för försvarsförening är pliktig att efter anmaning i den ordning varom stadgas i 38 § taxeringsförordningen lämna uppgift om storleken av gåva för luftvärnet, som förseningen från namngiven skattskyldig emottagit.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1939.

2) att förenämnda motioner, i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet under punkten 1) hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1938.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, friherre Lagerfelt, Bengtsson, Wahlmark, Sjödahl, Velande, Robert Berg, Löfvander, Johan Larsson* och *Herman Ericsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren, Olsson* i Gävle, *Andersson* i Dunker, *Ericson* i Boxholm, *Johanson* i Huskvarna, *Werner* i Hultsfred, *Mårtensson* och *Lundell*.

Reservation

av herrar *Anderson* i Norrköping, friherre *Lagerfelt*, *Bengtsson*, *Velander* och *Lundell*, som inom utskottet yrkat, att utskottets hemställan bort, i anslutning till de likalydande motionerna I: 94 av herr *Domö* m. fl. och II: 188 av herr *Bagge* m. fl., hava innefattat förslag, att skattskyldig, som lämnat gåva för luftvärnet till staten eller till försvarsförening, skulle fritagas från beskattning jämväl vid taxeringen till kommunal inkomstskatt för så stor del av sin inkomst, som svarade mot gåvans storlek.
